ALSHARQ FORUM

Uzman Görüşü
BÖLGESEL POLİTİKA
24 EKİM 2019

İsrail'deki İki Seçimin Ardından: Ufukta Bir Koalisyon Hükümeti mi Yoksa Yeni Bir Seçim mi Var?

FATİH ŞEMSETTİN IŞIK



Kaynak: Anadolu Ajansı

[Bu yazının İngilizce orijinal versiyonu Al Sharq Forum'un web sayfasında mevcuttur]

Özet: İsrail, 9 Nisan'daki seçimlerin ardından yapılan koalisyon görüşmelerinin başarısız olmasıyla 17 Eylül'de bir kez daha seçime gitti. Kimi siyasi partiler açısından halk desteğinde bazı değişiklikler olsa da ikinci seçim, ilk seçime kıyasla çok farklı bir manzara ortaya çıkarmadı. Benjamin Netanyahu'nun yargılanması süreci devam ederken İsrailli politikacılar için de manevra alanı daralmakta. Eğer ülkedeki siyasi aktörler bu dar alanı mevcut siyasi tıkanıklığı çözüme kavuşturmak için kullanamazlarsa Netanyahu'nun olmadığı bir üçüncü seçimin gerçekleşmesi oldukça olası görünüyor.

Giriş

Nisan ayında gerçekleşen seçimlerin ardından bir koalisyon hükümetinin kurulamamasıyla birlikte İsrail Devleti'nin tarihinde ilk kez seçimler yenilendi. Bu iki seçim arasındaki geçici hükümet dönemi, hem Arap-İsrail yakınlaşmasının akıbeti hem de aşırı sağcı siyasi figürlerin açık eleştirilerini saymazsak, İsrail'deki siyasi partiler tarafından muğlak tepkilere mazhar olan "Yüzyılın Anlaşması"nın uygulanması açısından büyük öneme sahip.[1]

Öte yandan, seçim sonrası atmosferi yakın gelecekte neler olacağına ilişkin henüz bir netlik olmadığını da ortaya koydu. 17 Eylül'deki seçimlerin sonuçları, Nisan'daki seçim ile genel olarak aynı olup en çok oy alan iki parti arasında bir koalisyon hükümetinin kurulması da muhtemel gözükmekte. Ancak üçüncü bir seçim seçeneği de hâlâ masada duruyor. Bu makalede; İsrail siyasetinde, Filistin meselesi ile de yakından alakalı dört önemli olguyu ortaya koyan Eylül seçimlerinin sonuçları mercek altına alınacak.

Bunlardan ilki, Benjamin Netanyahu'nun liderliğinde İsrail siyasetini neredeyse on yıldır domine eden sağcı Likud Partisi'nin bir yol ayrımında olması oluşturuyor. İkincisi, Kachol Lavan (Mavi ve Beyaz) Partisi'nin çok katmanlı yapısı ve partinin merkez solda koalisyon hükümeti kurabileceği güçlü partilerin olmamasının, oylarını yükseltmesine rağmen partinin geleceğinin sorgulanacak olması. Üçüncüsü, mütedeyyin sağın nüfuzunun her geçen gün artmasına karşın seküler aktörlerin bir araya gelerek Yisrael Beiteinu'nun (İsrail Evimiz Partisi) Genel Başkanı Avigdor Lieberman'ın liderliği altında seslerini yükseltmesi. Dördüncüsü, Arapların İsrail siyasal sistemine daha fazla katılım göstermelerine rağmen bunun karşılıksız kalması ihtimalidir.

Eylül Seçimlerinin Sonuçları ve Koalisyon Senaryoları

Nisan seçimlerinden bu yana nelerin değiştiği hususunda birkaç noktaya değinilebilir. En büyük değişim, Likud'un ikinci sıraya düşecek kadar oy kaybetmiş olması. Nisan'da 4 koltuk kazanmış olan Moshe Kahlon'un Kulanu Partisi ile birlikte seçime girmiş olmalarına rağmen partinin hem toplam oy oranı hem de kazandığı toplam koltuk sayısı ciddi manada düştü. İkincisi, Mavi ve Beyaz Partisi'nin Knesset'te (İsrail Parlamentosu) iki koltuk kaybetmiş olmasına rağmen oy sayısını 25.000 arttırarak birinci parti konumuna gelip popülaritesini yükseltmiş olmasıdır. Üçüncüsü, daha önceki seçimlerde 5 koltuk kazanan ve koalisyon görüşmelerinde kilit bir role sahip olan İsrail Evimiz Partisi, konumunu daha da güçlendirdi ve İsrail

> *En büyük değişim, Likud'un ikinci sıraya düşecek kadar oy kaybetmiş olması. Nisan'da 4 koltuk kazanmış olan Moshe Kahlon'un Kulanu Partisi ile birlikte seçime girmiş olmalarına rağmen partinin hem toplam oy oranı hem de kazandığı toplam koltuk sayısı ciddi manada düştü*

siyasetinde yaşanacak gelişmeler bakımından daha önemli bir hâle geldi. Dördüncüsü, daha önceki seçime iki ayrı grup şeklinde giren Arap Partileri, son seçime birlikte girerek daha etkili oldu ve koltuk sayısını kayda değer oranda yükseltti. Son olarak, aşırı sağ partilerin Ayelet Shaked liderliğindeki Yemina'nın çatısı altında birleşme stratejisi, 2 koltuk daha fazla kazanmalarını sağladığı için işe yaramış gözükmekte. Ancak eski Başbakan Ehud Barak'ın sol kanatta yer alan partisinin çatısı altında aynı stratejinin izlenmesi aynı başarılı neticeyi vermedi.

2019 Yılında İsrail'de Yapılan İki Seçimin Sonuçları

17 Eylül Seçimleri

Parti İsimleri	Geçerli Oy Sayısı	Oyların % Karşılığı	Kazanılan Koltuk Sayısı
Mavi ve Beyaz	1,151,214	25.95	33
Likud	1,113,617	25.10	32
Ortak Liste (Hadash, Ra'am, Ta'al, Balad)	470,211	10.60	13
Shas	330,199	7.44	9
İsrail Evimiz	310,154	6.99	8
Birleşik Tevrat Yahudiliği	268,775	6.06	7
Yemina	260,655	5.87	7
Labor-Gesher	212,782	4.80	6
Demokratik Birlik	192,495	4.34	5

9 Nisan Seçimleri

Parti İsimleri	Geçerli Oy Sayısı	Oyların % Karşılığı	Kazanılan Koltuk Sayısı
Likud	1,140,370	26.46	35
Mavi ve Beyaz	1,125,881	26.13	35
Shas	258,275	5.99	8
Birleşik Tevrat Yahudiliği	249,049	5.78	8
Hadash-Ta'al	193,442	4.49	6
İsrail İşçi Partisi	190,870	4.43	6
İsrail Evimiz	173,004	4.01	5
Birleşik Sağ	159,468	3.70	5
Meretz	156,473	3.63	4
Kulanu	152,756	3.54	4
Ra'am-Balad	143,666	3.33	4

Kaynak: Knesset'in resmi internet sayfası.

> *Gantz'ın, yargı nezdinde kendisine suçlamalar yöneltilmiş bir başbakanla koalisyon kurmayı reddetmesine bağlı olarak bu teklifi geri çevirmesine rağmen Netanyahu'nun başbakanlığının bu suçlamalar sebebiyle askıya alınması durumunda başbakan vekili değil ancak başbakan olmak şartıyla bu formülü müzakere etmeye istekli olduğu görülüyor*

Resmi sonuçların ilânından sonra İsrail Cumhurbaşkanı Reuven Rivlin, Netanyahu'yu bir koalisyon hükümeti kurmakla yetkilendirdi. Zira Başbakan olarak parlamentoda seçimin galibi Mavi ve Beyaz Partisi'nden daha fazla destek buldu. Ancak koalisyon hükümeti kuramadığı için yetkisini 21 Ekim'de Rivlin'e iade etmek durumunda kaldı. Bunun üzerine İsrail Cumhurbaşkanı bir koalisyon hükümeti kurması için Benny Gantz'ı yetkilendirdi. Eğer Gantz da bu görevi yerine getirmekte başarısız olursa üçüncü bir seçim en geç Mart ayı civarında gerçekleşecek. Kurulabilecek bir koalisyon hükümetine dair olası senaryolar şu şekilde sıralanabilir:

Likud ile Mavi ve Beyaz Partisi Arasında Bir Koalisyon Hükümeti

Bu seçenek, ülkedeki siyasi tıkanıklığı aşmak için en muhtemel yol gibi gözükebilir. Her ne kadar Netanyahu, Cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurmakla yetkilendirilmeden önce iki parti arasındaki süren müzakereler başarısız sonuçlanmış olsa da Cumhurbaşkanı Rivlin'in "aynı anda iki başbakanı" içerecek bu seçeneğe taraf olduğu söyleniyor. Buna göre, iki liderin kuracağı bir koalisyon hükümetinin başında yer alan "geçici başbakan", tüm başbakanlık yetkilerini kullanacak ancak bir noktada zorunlu olarak izne ayrılarak koltuğu diğerine devredecek.[2] Gantz'ın, yargı nezdinde kendisine suçlamalar yöneltilmiş bir başbakanla koalisyon kurmayı reddetmesine[3] bağlı olarak bu teklifi geri çevirmesine rağmen[4] Netanyahu'nun başbakanlığının bu suçlamalar sebebiyle askıya alınması durumunda başbakan vekili değil ancak başbakan olmak şartıyla bu formülü müzakere etmeye istekli olduğu görülüyor .[5]

Böylelikle, eğer Gantz Likud ile koalisyonu kabul ederse iki zorlukla karşı karşıya kalacak. Birincisi, Mavi ve Beyaz Partisi üç küçük merkez sol parti [Gantz'ın liderliğindeki Hosen L'Yisrael (İsrail Direnişi), Yair Lapid liderliğindeki Yesh Atid (Gelecek Var) ve Moshe Yaalon'un liderliğindeki Telem) esasında oluşmakta. Eğer öngörüldüğü gibi bir rotasyon hükümetinde ilk veya ikinci dönem başbakanlık görevini kabul ederse Mavi ve Beyaz Partisi'nin çökmeyeceğinin de bir güvencesi yok. İkincisi, bir dönem için anlaşmazlıklar bastırılsa ve koalisyon hükümeti kurulsa bile bu hükümetin ömrünün, ülke siyasetine -özellikle de güvenliğe- ilişkin derin anlaşmazlıklardan ötürü kısa olacağı beklenebilir. Netanyahu

Parti'nin milliyetçi söylemle birlikte seküler ajandası, iki tarafın da koalisyon ortağı olabilmesini mümkün kılmakta. Ancak bu durum, İsrail Evimiz'in herhangi bir koalisyon kurma çabasına kesin olarak katılacağı anlamına da gelmiyor, çünkü Lieberman şu ana kadar Başbakanlık koltuğu için hiç kimseyi önermedi

hükümeti döneminde görev yapmış üç üst düzey generalin, bu eski amirlerine karşı tek bir siyasi parti çatısı altında birleşmiş olmaları bu bakımdan önemli bir olgu.

Bu açmaz, koalisyon hükümeti seçeneğine ilişkin başka bir alternatifi de sunmakta. İkinci seçimlerden önce, Gantz'ın Netanyahusuz bir Likud ile koalisyona girmeye ve bir başka Likud lideriyle bir rotasyon hükümeti kurmaya itirazı olmadığı söylenmekteydi.[6] Bu sebeple; Gantz, Netanyahu'nun Likud'un liderliğinden ayrılmasını (suçlamalar sebebiyle veya parti içi yapılacak bir seçimle) talep edebilir. Esasında, Netanyahu'nun bir yıl içerisinde ikinci kez koalisyon hükümetini kurmakta başarısız olması, parti içerisindeki liderlik rolünü tehdit ediyor. Öte yandan, Netanyahusuz bir Likud Partisi'nin seçmen desteğini aynı seviyede tutamayacağı ve bunun da olası bir koalisyon hükümetinin istikrarını tehlikeye atacağı söylenebilir.

Lieberman Destekli Hükümetler

Lieberman liderliğindeki İsrail Evimiz Partisi'nin şu an en avantajlı parti olduğu söylenebilir. Zira altı aylık dönemde oy miktarını arttırarak "kralı seçecek" konumda olma ayrıcalığını muhafaza edebildi. Koalisyon müzakereleri sırasında Knesset'te stratejik olarak önem arz eden sekiz koltuğa sahip olan Lieberman'ın hem Mavi ve Beyaz liderliğindeki merkez sol koalisyonunda hem de Likud liderliğindeki merkez sağ koalisyonunda yer alma şansı var. Parti'nin milliyetçi söylemle birlikte seküler ajandası, iki tarafın da koalisyon ortağı olabilmesini mümkün kılmakta. Ancak bu durum, İsrail Evimiz'in herhangi bir koalisyon kurma çabasına kesin olarak katılacağı anlamına da gelmiyor, çünkü Lieberman şu ana kadar Başbakanlık koltuğu için hiç kimseyi önermedi.

İsrail Evimiz'in bir koalisyona dahil edilmesi için koalisyonu kuracak partiler tarafından çözülmesi gereken birbirine bağlı iki sorun mevcut. Birincisi, Lieberman'ın seküler kitlelerin sesi olarak artan popülaritesi, ona yönelik siyasi talepleri bir rotasyon hükümetinde Başbakanlık koltuğuna oturmasını içerecek şekilde arttırabilir.[7] Bu talepler de bizi ikinci soruna, yani Netanyahu'nun ikinci seçimlerden sonra Nisan ayında bir

Lieberman'ın arzu ettiği şey oldukça açık: Dışarıdan destekleyeceği bir koalisyon hükümeti. Parti, sol veya sağ kanat bir hükümete dayanarak kendi siyasal sermayesini kısıtlamak istemiyor ve koalisyon hükümetini kuran kilit bir pozisyonda yer alarak kendi izleyici ve seçmen tabanını genişletme seçeneğini tercih ediyor

koalisyon kuramamasının arkasındaki nihai sebebe götürüyor. Lieberman, ultra-Ortodoks Yahudi partilerle bir koalisyona girmeyi reddediyor ve bunun yerine, ultra-Ortodoks Yahudilerin günlük hayattaki etkilerini azaltmaya ve askerlik hizmetine alınmalarına yönelik bir ajandası var. Kısacası, herhangi bir ultra-Ortodoks Yahudi partisinin koalisyon hükümetine dahil edilmesi, Lieberman'ın desteğinin kaybedilmesine yol açacaktır.

Mavi ve Beyaz Partisi'nin liderliğindeki bir koalisyon hususunda ise daha az ihtimal bulunmakta. Her ne kadar seküler değerler iki taraf ve diğer birkaç solcu parti arasında bir koalisyon kurulmasına yardımcı olabilse de 61 koltuğa ulaşmak için Ortak Liste'nin desteğine ihtiyaç olacaktır. Ancak Lieberman daha baştan açıkça Araplara bir koalisyon içerisinde yer almayacağını, kendisi için ultra-Ortodoksların siyasi rakipler olduğunu fakat Arapların "düşman" olduğunu belirtti.[8] Ortak Liste'nin koalisyonda yer almamayı kabul ederek Gantz'ı Başbakan olarak aday göstermesine rağmen, Lieberman'ın böyle bir koalisyon için girişimde bulunmasını beklemek anlamsız olacaktır.

Lieberman'ın arzu ettiği şey oldukça açık: Dışarıdan destekleyeceği bir koalisyon hükümeti.[9] Parti, sol veya sağ kanat bir hükümete dayanarak kendi siyasal sermayesini kısıtlamak istemiyor ve koalisyon hükümetini kuran kilit bir pozisyonda yer alarak kendi izleyici ve seçmen tabanını genişletme seçeneğini tercih ediyor. Zira en çok oy alan iki partinin toplam koltuk sayısının (toplam 65 koltukları oluyor), bir koalisyon kurmak için gereken toplam koltuk sayısından sadece 4 koltuk fazla olması bu olası koalisyonun geleceğini tehlikeye atacaktır. Bu sebeple, Lieberman da Gantz'ın Rivlin'den gelen teklifi kabul etmesini önererek koalisyon hükümeti meselesine dair bir inisiyatif kullanmıştır.[10] Ancak daha önce de belirtildiği gibi, Liebermanlı bir koalisyon hükümeti büyük ölçüde Lieberman'ı aşan bazı dinamiklere bağlı. Neticede, mevcut siyasi tıkanıklık bizleri İsrail'de üçüncü bir seçimin yapılması ihtimalinin çok da az olmadığı sonucuna götürüyor.

İsrail'deki Siyasi Partilerin Geleceğine Dair Beklentiler

Likud

Son seçimlerin en büyük kaybedeni olan Likud açısından Netanyahu'ya dönük soruşturma süreci nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın önümüzdeki süreç zorlu olacak. Parti, kaybettiği koltuklar bir yana, kendi yapısı içerisinde aynı anda sekülerleri, mütedeyyin sınıfı, merkez ve aşırı sağcı kesimleri kapsayacak şekilde bir koalisyonlar partisi olarak yola devam etme konusunda limitlerine ulaştı. Geçtiğimiz on yıl boyunca İsrail siyasetindeki baskın varlığından sonra

Trump ve Putin ile aynı anda sürdürdüğü yakın ilişki sayesinde oluşturduğu "farklı bir dil" imajı, Trump'ın ABD'nin ilişkilerinin bireylerden ziyade "İsrail ile" olduğunu vurgulayarak araya mesafe koyuyor gibi gözükmesi ve Putin'in kendisini Soçi'deki bir toplantı için üç saat bekletmesinden sonra zedelendi

Likud'un kendi içerisinde parçalanmalar yaşaması kaçınılmaz duruyor. Elbette bu durum, Netanyahu ile de doğrudan bağlantılı. Kendisine yöneltilen birkaç farklı suç iddiasından ötürü soruşturması sürmekte[11] ve eşi Sara ile oğlu Yair'in bazı siyasi skandallara[12] dahil olması[13] hem parti çevrelerinde hem de kamuoyunda sabır sınırlarını zorlamış durumda.

Dahası, Trump ve Putin ile aynı anda sürdürdüğü yakın ilişki sayesinde oluşturduğu "farklı bir dil" imajı, Trump'ın ABD'nin ilişkilerinin bireylerden ziyade "İsrail ile" olduğunu vurgulayarak araya mesafe koyuyor gibi gözükmesi[14] ve Putin'in kendisini Soçi'deki bir toplantı için üç saat bekletmesinden sonra zedelendi.[15] Böylelikle, ülkedeki olası bir üçüncü seçimin en büyük sebebi olarak gözükmeye başlamış durumda. Channel 12 tarafından gerçekleştirilen bir ankete göre,[16] ankete katılanların yüzde 33'ü ülkenin bir daha seçime gitmek zorunda kalması durumunda bunun Netanyahu'nun hatası yüzünden olacağını söylerken, yüzde 52'si de (yüzde 33'ü Likud seçmenleri olmak üzere) Netanyahu'nun görevi bırakması ve başka bir Likud üyesinin yeni hükümeti kurmasına müsaade etmesi gerektiğine inanmakta.

Esasında Likud, yakın bir zamanda yaptığı açıklamada, Netanyahu'nun parti içerisinde "isyan olduğu görüntüsünü" ortadan kaldırmak için erken bir parti içi seçime gitmeyi düşündüğünü belirtti.[17] Netanyahu'nun esas rakibi olan Gideon Saar[18] da hemen yaptığı bir Twitter paylaşımında böyle bir yarışa hazır olduğunu söyledi.[19] Likud'un gelecekteki liderinin kim olacağına yönelik yapılan bir ankete göre, Saar yüzde 31 ile Knesset Sözcüsü Yuli Edelstein'ın (%11), Dışişleri Bakanı İsrael Kantz'ın (%5) ve Kamu Güvenliği Bakanı Gilad Erdan'ın (%5) önünde yer alıyor.[20] Tüm bu olgular, Likud'un siyaset sahnesinde baskın parti olduğu dönemin kısa vadede sona ermek üzere olduğunu ve bu durumun Netanyahu'nun yargılanması sürecinden bağımsız olduğunu göstermekte. Netanyahu'nun bir yıl içerisinde iki kez hükümet kurmakta başarısız olması parti içe rekabeti kızıştırabilir.

> *Bu zamana kadar Mavi ve Beyaz Partisi'nin en ayırt edici özelliği "Netanyahu karşıtı" duruşu oldu ve partinin kısa bir dönemde elde ettiği ciddi kazanımların arkasında bu duruş yatıyor. Ancak parti hâlâ Filistin meselesi, İsrail'deki azınlıklar ve ekonomik ilişkilere yönelik net bir ajandaya sahip değil*

Mavi ve Beyaz

Mavi ve Beyaz Partisi iki seçimin gerçekleştiği kısa bir dönemde ciddi kazanımlar elde etse de hâlâ parti içi ittifakın ömrünün ne kadar olacağını belirleyecek birtakım zorluklarla karşı karşıya. Örneğin, birçok lider figürün mevcudiyeti gelecekte sorunlar yaratabilir. Bu figürler arasında İsrail ordusundan yüksek rütbeli üç eski general (Gantz, Ashkenazi, Yaalon) var ve karar alma süreçlerinde bu figürler arasında ihtilaflar baş gösterebilir. Ayrıca, eski bir medya figürü olan Lapid gün geçtikçe artan popülaritesi ile partiye katıldı ve kendisine dönük beklentiler sebebiyle partinin lider isimleriyle sorunlar yaşaması mümkün.

Ancak esasında asıl sorun partinin kimliği ile alakalı. Bu zamana kadar Mavi ve Beyaz Partisi'nin en ayırt edici özelliği "Netanyahu karşıtı" duruşu oldu ve partinin kısa bir dönemde elde ettiği ciddi kazanımların arkasında bu duruş yatıyor. Ancak parti hâlâ Filistin meselesi, İsrail'deki azınlıklar ve ekonomik ilişkilere yönelik net bir ajandaya sahip değil. Her ne kadar söylem bazında güvenlik alanında küresel iş birliği, Arap İsraillilerin eşit yurttaşlar olarak tanınması ve mütedeyyin Yahudilerin orduya alınması gibi hususlara parti programında yer verse de[21] Netanyahu'nun Likud'undan tam olarak nerede ayrıldığı belirsizliğini koruyor. Eğer bir koalisyon hükümeti kurulmazsa, ki bu da parti için maliyetli olacaktır, parti kimliğini şekillendiren bu tip belirsizlikler Netanyahusuz bir siyasi gelecekte Mavi ve Beyaz'ın yükselişini engelleyebilir.

İsrail Evimiz

İkinci seçimin en büyük galibi olarak İsrail Evimiz Partisi'nin stratejisi, İsrail toplumundaki seküler kesimler arasındaki nüfuzunu pekiştirmek olacak.[22] İsrail Evimiz'in stratejisine ilişkin en belirgin nokta, Parti'nin eski Sovyetler Birliği ülkelerinden gelen Yahudi göçmenlerin oy desteğini alan bir "Rus-İsrailli" parti olmaktan çıkıp İsrail toplumunun tüm seküler kesimlerin değerlerini temsil eden bir partiye dönüşmesi. İsrail siyasetinde mütedeyyin Yahudi kesimin artan nüfuzu düşünülürse, önümüzdeki dönemde Parti'nin bu stratejiyi koruyacağı beklenebilir.

Dahasu, Lieberman'ın kendi siyasi nüfuzunu arttırma çabaları Likud'un ve Netanyahu'nun akıbeti ile de yakından alakalı. Netanyahu'nun koltuğu bırakması ve Likud'un yeni bir liderin yönetiminde ciddi bir bölünme yaşaması durumunda, Likud içerisinde mütedeyyin Yahudi kesimlerin sahip olduğu etkiden rahatsız olan bazı seküler ve ultra-milliyetçi parti üyeleri orta vadede Lieberman'ın partisine katılabilir. Ancak olası bir üçüncü seçimin, Lieberman'a Eylül seçimlerinde olduğu gibi bir oy artışı getirmeyeceği de söylenebilir, zira bu durumda bir koalisyon hükümeti kurma vaadini yerine getirmemiş olacak.

Lieberman liderliğindeki İsrail Evimiz Partisi'nin tepkileri bir kenara bırakılırsa, Ortak Liste hamlesi İsrail siyasetinde yeterince yankı uyandırmadı. Dahası, Balad Partisi, Gantz'ı Başbakanlık için önermeyi reddedip tabiri caizse kendi ayağına sıkarken, Ortak Liste içerisinde de bir çatırdama ortaya çıktı

Ortak Liste

Eylül seçimlerinin galiplerinden biri, dört Arap partisinden oluşan Ortak Liste'ydi. Bu dört parti Nisan ayındaki seçimlere iki ayrı grup altında girdiğinde 10 koltuk kazanabilmişti. Ancak ikinci seçime giderken Netanyahu'nun sertleşen Arap karşıtı söylemi bu dört partinin birleşmesi ihtiyacını doğurdu ve bu hamle, İsrail'deki Arap vatandaşların sandığa gitme oranını arttırdı.[23] İsrail'deki Arap vatandaşlar, tıpkı 25 yıl önce Itzhak Rabin'e verilen icazet gibi, yeni hükümet için Gantz'ı önererek sınırlı etkisi olan bir aktörden ziyade aktif bir politik güce dönüştüler ve İsrail siyasetinde yeni bir döneme hazır olduklarının işaretini verdiler. Ancak Lieberman liderliğindeki İsrail Evimiz Partisi'nin tepkileri bir kenara bırakılırsa, Ortak Liste hamlesi İsrail siyasetinde yeterince yankı uyandırmadı. Dahası, Balad Partisi, Gantz'ı Başbakanlık için önermeyi reddedip tabiri caizse kendi ayağına sıkarken, Ortak Liste içerisinde de bir çatırdama ortaya çıktı. Üçüncü bir seçimin yapılması durumunda, tüm bu gelişmeler Arap partilerin tıpkı Nisan seçiminde olduğu gibi iki ayrı liste olarak seçime girmesi ve İsrailli Arapların sandığa gitme oranının düşmesi sonucunu doğurabilir.

Sonuç

Yukarıda sayılan faktörler göz önüne alındığında, İsrail siyasetinde Netanyahulu veya Netanyahusuz yeni bir dönemin muhtemelen başladığı ve Likud'un siyasal sistemdeki baskın parti olduğu yılların sonuna gelindiği söylenebilir. Seçimlerde ortaya çıkan sonuç, toplumsal fay hatlarından faydalanarak ortaya konan başarılı seçim stratejilerinin uzun vadede geri tepebileceğini gösterdi. Netanyahu liderliğindeki Likud 2015 seçimlerinden bu yana Arapları hedef alarak ve mütedeyyin Siyonistler ile yerleşimci yanlısı seçmene yaslanarak böyle bir stratejiyi benimsedi. Fakat bu strateji, merkezdeki seçmenler ve seküler kesimler ile kopukluk yaşayacak derecede toplumsal yelpazenin aşırı uçlarına kaymış bir parti ortaya çıkardı.

İsrail siyasetinde yaşanan karmaşa, tartışmalı "Yüzyılın Planı"nın geleceğini de sorgulanır hâle getirmekte. Zira mevcut Arap-İsrail yakınlaşması, sağlam bir zemine oturan ve stratejik bir yakınlaşmadan ziyade konjonktürel ve taktiksel bir yakınlaşma. Bu projeler büyük ölçüde Trump, Netanyahu, Muhammed bin Selman ve Muhammed bin Zayed arasındaki kişisel ilişkiler neticesinde ortaya konan girişimlerden ibaret. İsrail, Filistin meselesini çözümüne ilişkin müzakerelerde Filistinlilerin çıkarlarını temsil edecek bir aktörü muhatap almadığı sürece Filistinlilerin sorunları da büyümeye ve derinleşmeye devam edecek.

Referanslar

1- "İZLE: Naftali Bennett Warns against 'Deal of the Century' - Israel Elections - Jerusalem Post," Erişim Tarihi: 18 Ekim 2019, https://www.jpost.com/Israel-Elections/WATCH-Naftali-Bennett-warns-against-Deal-of-the-Century-601922.
2- "Netanyahu Said to Have Agreed to Rivlin-Proposed Power Share Deal, Gantz Refused | The Times of Israel," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.timesofisrael.com/netanyahu-said-to-have-agreed-rivlins-proposed-power-share-deal-gantz-refused/.
3- "Benny Gantz: Can't Sit in Govt with PM under Indictment - Israel News - Jerusalem Post," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.jpost.com/Israel-News/Gantz-Cant-sit-in-govt-with-PM-under-indictment-600401.
4- "Israel Election Results: Gantz Turns down President's Co-Premiership Offer - Israel Election 2019 - Haaretz. Com," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.haaretz.com/israel-news/elections/.premium-israel-election-results-gantz-turns-down-president-s-co-premiership-offer-1.7909470.
5- Lahav Harkov and Gil Hoffman, "Unity Government Breakthrough Possible with Gantz Eyeing Compromise - Israel Elections - Jerusalem Post," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.jpost.com//Israel-Elections/Unity-government-breakthrough-possible-with-Gantz-eyeing-compromise-604868.
6- "Gantz to Accept Coalition with Likud, but without Netanyahu – Middle East Monitor," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.middleeastmonitor.com/20190910-gantz-to-accept-coalition-with-likud-but-without-netanyahu/.
7- Eitan Orkibi, "Lieberman's Goal: A Rotating Premiership - Www.Israelhayom.Com," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.israelhayom.com/opinions/liebermans-goal-a-rotating-premiership/.
8- Jeremy Sharon, "Avigdor Liberman Not to Recommend Anyone for PM - Israel Elections - Jerusalem Post," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.jpost.com/Israel-Elections/Liberman-not-to-recommend-anyone-for-PM-602508.
9- "Lieberman: For All I Care, Gantz and Netanyahu Can Flip a Coin - Www.Israelhayom.Com," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.israelhayom.com/2019/09/23/lieberman-for-all-i-care-gantz-and-netanyahu-can-flip-a-coin/.
10- Jonathan Lis, "Lieberman's Plan for Unity Government: Break Up Right-Wing Bloc, Hold Rotation Between Netanyahu and Gantz," Haaretz, 10 Ekim 2019, https://www.haaretz.com/israel-news/elections/.premium-lieberman-s-plan-for-gov-t-break-up-right-wing-bloc-hold-gantz-netanyahu-rotation-1.7962778.
11- "Netanyahu: What Are the Allegations?," BBC News, 28 Şubat 2019, sec. Middle East, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-47409739.
12- "Adelsons Told Police Sara Netanyahu Is 'Crazy' and 'Decides Everything,'" Haaretz, 8 Eylül 2019, https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-adelsons-told-police-sara-netanyahu-is-crazy-and-decides-everything-1.7811312.
13- i24NEWS, "I24NEWS - Netanyahu Distances Himself from Son's Remarks over Assassinated Yitzhak Rabin," i24NEWS, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.i24news.tv/en/news/israel/politics/1567884654-netanyahu-distances-himself-from-son-s-remarks-over-assassinated-yitzhak-rabin.
14- Sanjana Karanth, "Trump On Netanyahu Amid Tense Elections: 'Our Relationship Is With Israel,'" HuffPost, 53:10 400AD, https://www.huffpost.com/entry/trump-netanyahu-israel-elections_n_5d828faae4b070d468c653cb.
15- "Netanyahu to Putin: Spike in Iran's Attempts to Harm Israel," Haaretz, 12 Eylül 2019, https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-after-nearly-three-hour-delay-netanyahu-meets-putin-in-sochi-1.7837273.
16- T. O. I. staff, "Poll: 52% Want Netanyahu to Stand down as Likud Leader to Enable Unity Coalition," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.timesofisrael.com/poll-shows-most-israelis-prefer-parties-to-compromise-rather-than-go-to-3rd-vote/.
17- "Likud Says Netanyahu Considering Snap Leadership Primary," Middle East Eye, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, http://www.middleeasteye.net/news/likud-says-netanyahu-considering-snap-leadership-primary.
18- "Israel's Gideon Saar Challenges Lengthy Netanyahu Likud Rule," Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://www.aljazeera.com/news/2019/10/israel-gideon-saar-challenges-lengthy-netanyahu-likud-rule-191008055708744.html.
19- https://twitter.com/gidonsaar/status/1179707437735186433
20- "תושדח רקס 13: היצטורב וושאר תויהל דירצ רוביצה תעדל ימ?," תושדח 13, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://13news.co.il/item/news/politics/state-policy/reelection-2019/survey-government-888304/.
21- "ובל לוחכ עצמ," ובל לוחכ, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, https://kachollavan.org.il/platform/.
22- Danny Zaken, "Liberman's Secular Campaign Turns Him into Kingmaker," Al-Monitor, 6 Ekim 2019, https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/10/israel-avigdor-liberman-yisrael-beiteinu-secular-unity.html.
23- "Israel Election 2019: Israeli Arab Voter Turnout Up, Activists Say, Citing 'Wild Intimidation' Factor," Haaretz, 17 Eylül 2019, https://www.haaretz.com/israel-news/elections/.premium-israel-election-2019-israeli-arab-turnout-up-activists-say-citing-intimidation-1.7856380.

YAZAR HAKKINDA

Fatih Şemsettin Işık, Central European University (CEU) Uluslararası İlişkiler Bölümünde yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. Daha önce Al Sharq Forum'da araştırma asistanı ve sosyal medya koordinatörü olarak çalışmıştır. 2015 yılında Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümünde lisans eğitimini tamamladıktan sonra, İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde başladığı yüksek lisans eğitimini 2019 yılında tamamlamıştır. Ayrıca, 2014 ve 2016 yılları arasında Daily Sabah'da çalışmış ve bölgesel meselelere dair birçok haber ve yazısı yayımlanmıştır. Araştırma alanları; İsrail siyaseti, Türkiye-İsrail ilişkileri, 1979 sonrası İran siyaseti, Türkiye'nin Orta Doğu politikaları ve Türkiye siyasetidir.

AL SHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum, amacı; Şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum, bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeten araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +90 212 603 18 15
Faks: +90-212-603 1665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

SharqForum /

ALSHARQ FORUM